

185 000 in het belastingjaar '39-'40¹ tot bijna 175 000 eind '41, en dat het totale bedrag der vermogens iets steeg: van f 12,4 tot f 13,1 miljard. De conclusie dat de vermogenden er in het begin van de bezetting in financieel opzicht niet op achteruit gingen, is in overeenstemming met het feit dat in die periode ook de financiële resultaten van het bedrijfsleven uitgesproken gunstig waren. 'De hoge bezettingsgraad en het uitverkopen van voorraden hebben', schrijft Pruijt, 'daartoe bijgedragen.'² Pas in '42 werd aanzienlijk minder winst gemaakt, al waren ook toen de bedrijfsuitkomsten volgens Pruijt 'over het algemeen bevredigend'.³ Later kreeg men het moeilijker. Daar stond tegenover dat op de effectenbeurs de aandelen van ondernemingen bleven stijgen. Enerzijds had dat te maken met de grote hoeveelheden geld die in circulatie kwamen, anderzijds met de speculatieve verwachting dat het bedrijfsleven onmiddellijk na de oorlog zijn vleugels weer wijd zou kunnen uitslaan. Wie zijn vermogen in aandelen belegd had, zag de waarde stijgen.⁴ Het lijkt plausibel dat de bezetting geen wezenlijke wijziging teweegbracht in de vermogensverhoudingen, met die ene uitzondering: de Joodse vermogensbezitters werden onteigend.

Komen wij nu tot de inkomenssfeer, dan willen wij er allereerst op wijzen dat er één belangrijke bevolkingsgroep was die er tijdens de bezetting financieel aanzienlijk beter voor kwam te staan: de boeren. Reeds in '40 lieten Hirschfeld en Louwes, met instemming van de bezetter, de landbouwprijzen (in Duitsland waren zij in '40 hoger dan hier te lande) stevig oplopen teneinde zodoende, wij wezen er al op, de activiteit op de agrarische sector te stimuleren en bovendien op de producten te richten die men op de binnenlandse markt en voor de export naar Duitsland het meest nodig had. Vergeleken met '39-'40 waren in '43-'44 de prijzen voor suikerbieten en koolzaad zelfs meer dan verdubbeld, de tarweprijs steeg met 20, de roggeprijs met 40%. Bij de veehouderij was de stijging geringer - ze was daarentegen nog aanzienlijk hoger in de tuinbouw: de telersprijzen voor groente lagen in '43 meer dan 70% boven het vooroorlogse peil en de fruittelers ontvingen over het algemeen zelfs 100% meer. Voor het eerst in twintig jaar behaalden de boeren weer een alleszins bevredigende jaarlijkse netto-opbrengst ('winst') van hun bedrijven. Per hectare had die

¹ Het belastingjaar liep toen van 1 mei tot 1 mei. Van '42 af vielen de belastingjaren met de kalenderjaren samen. ² B. Pruijt: *Prijsbeheersingspolitiek*, p. 263. ³ A.v., p. 264. ⁴ Het algemeen indexcijfer voor de koersen van aandelen (1930 = 100), stond in 1939 op 90, was in '42 tot 131 en in '43 tot 151 gestegen. Wie aandelen bezat, zag hun waarde in de periode '39-'43 dus met ruim 68% van de oorspronkelijke waarde stijgen.